

МИЛОВАН СТЕФАНОВСКИ

ДЕПА

За издавачот Енкледа Стефановска

Главен уредник Анастасија Гончевска

Copyright © Милован Стефановски, 2018

Copyright © АД ВЕРБУМ, 2018

Илустрација на предна корица

„Везилка“, Павле Кузмановски

Како авторско дело текстот на романот „Депа“ од Милован Стефановски е депониран во електронска форма во Агенцијата за интелектуална сопственост „Берин“ од Скопје и заведен под број 637 од 10.07.2017 година.

МИЛОВАН СТЕФАНОВСКИ

ДЕПА

(историско-футуристички роман со додаток)

На Илина и Андреј

1.

Со Григора се *сретнавме* кога обајцата имавме по четири години; тој во неговото, јас во моето време, ако такво присување на посесивни парчиња од бескрајниот океан на времето е воопшто можно. Можат ли луѓето да се најдат, да се сретнат, ете така, просто и едноставно, иако живееле во различно време? Како што се среќаваат тие што живеат во исто време; да се зближат, да станат пријатели. Сега имам триесет и две, поточно, по неполни три седмици, односно на дваесет и втори октомври кога ми е роденденот, ќе наполним точно толку години. Тоа значи дека, без две години, изминале скоро три децении од моето *оѓуѓарување* со него, со Григора; период најпрвин исполнет со споделување со неговите детски стравови, а потоа со доброволно и добронамерно сочувство со неговите маки, страдања и болести, но и со самоиницијативно, од моја страна, преживување на неговите дилеми, мечти и неисполнети очекувања.

Подоцна, кога потпораснав, секогаш кога ќе се потсетев на мојата прва средба со Григора, по исклучива вина на дедо ми Киме, првата асоцијација што ми доаѓаше во мислите беше – желка! И тоа не обична, безопасна желка, туку страшна желка. Токму на моја четиригодишна возраст, дедо ми одбра да ми раскаже приказна за некое дете Григор, на иста возраст како мене, кое за време на зимските студови, од страв да не го згмечи некоја желка, пред спиење, секоја вечер се покривало преку глава и, гушкајќи го, во креветот се стискало до деда

си. Највпечатливо за мене, тогаш, беше дека тоа дете, преку покривката, *нависџина* било притискано од желката дојдена да го *јавне* и да го *драви*! Ужас! Долго време оттогаш желките ги сметав за најстрашни животни на светот. Пострашни и од ламји, змејови и секакви други озабени лишки кои *излеѓуваа* од приказните на дедо ми. Уште подолги ми се видоа годините во кои нестрпливо чекав да пораснам, да бидам доволно голем за да ми успее да се разминам со страшното *оклојно* суштество. Еден ден, и тоа под чудни околности, летото пред да станам средношколец, ми успеа и такво нешто кога на охридскиот рид ме пресретнаа маалските мангупи за да ме казнат како религиозен натрапник.

Вчера претпладне кога ја добив Костадиновата е-пошта дека, со амин на охридската автономна власт, локалната комунална фирма поставила подземен контејнер за ѓубре во дворот на Домот на културата, и тоа на два чекора од климавиот постамент на кој, со последните сили сè уште се чипчи главата на Григора, односно неговиот нанапред навален портрет направен од најевтина бронза, со втречен поглед закован во изгазената трева неколку метри пред него, веднаш помислив дека е тоа добар повод и пригода да отпатувам во Охрид. Одамна не сум бил да го посетам гробот на Виделина, од летоска! Не е добро да оставам простор да про’рти зрното на заборавот иако сè уште се свежи трагите од времето кога бевме заедно. Добро е што дедо Киме сакаше да биде кремиран и не ми остави такви обврски. Не ми се допадна предлогот на Костадина, напишан на крајот од пораката, како единствен говорник да настапам на протестот што планираат да го организираат пред споменикот на големиот поет. Само ден пред тоа ми пристигна и третата (или: можеби, беше четврта по ред, веќе не помнам) говорна порака од Веда со која ми соопшти дека на следното мое доаѓање во Охрид таа би сакала да одвојам малку време за да се сретнеме и да ми каже нешто многу важно. „Не е ништо итно“, Веда имаше додадено на крајот од последната порака, а

тоа, според сè што знаев досега за неа, можеше само да значи дека мојата „драга“ свеска, ако е тоа можно, би сакала да се видиме веднаш! Ме копкаше помислата дека нејзиниот повик можеби е поврзан со некои нови сознанија за сообраќајката во која загина Виделина со што само се потсили решеноста да заминам. Значи, само со едно одење во Охрид ќе можам да пречкртам две-три од списокот на обврски; ваквите можности немав навика да ги подведувам под изреката „со еден куршум бла, бла, или, со еден удар бла, бла!“ Не поради фигуративната (зло)употреба на зајациите или на мувите во нив, туку од причина што од дедо ми ја наследив особината ни случајно да не посегам по животите на кое било невино суштество. Експресниот воз ми се виде најпогодна варијанта на самото место да видам што може, заедно со Костадина и неговата, како што самиот ја нарекуваше, интелектуална тајфа, да се направи во одбрана на честа на Григора, а потоа, или пред тоа, сеедно, на кратко да се сретнам со Веда и, поради обврските што ме нападнаа во последно време, доцна вечерта пак да се вратам дома во Скопје. И повратниот билет со меѓународниот експресен воз за Драч, ако се искористи истиот ден, за среќа, имаше попуст речиси половина од редовната цена, па и таа околност придонесе многу да не се премислувам.

Според напишаното во пораката на Костадина, дупката пред бистата, под изговор дека треба да се санира дефект на водоводна цевка, уште кон крајот на август била ископана и заградена со ребрувана ламарина, за пред некој ден, ноќе, во глуво доба, никој да не види, во неа да спуштат подземен контејнер за собирање ѓубре. Верувам дека и бронзениот Григор изненадено *гледал* што прават локалните комуналци кои, како ноќни престапници, набрзина го закопале контејнерот, го одградиле просторот и, како ништо да не се случило, молкома си заминале. Таквата нивна постапка ме потсети на тактиката на една поранешна владејачка партија преку ноќ да поставува бронзени споменици. Тој период, со нескриена доза на пот-

смеј, сега најчесто се спомнува како *бронзена доба* од почетоците на кратката историја на независната македонска држава.

Сигурно и кутриот Григор ноќта не можел сам ништо да стори! Впрочем, што може да направи стар бронзен портрет ишарен со бразди од птичји измет поставен на настранет постамент и тапо загледан вземи. Да си останела бронзата камбана можеби, уште ноќта, ќе разгласела за настанот и тоа не само во градот, туку и во околината. Токму Костадин еднаш ми кажа дека наслушал оти легурата за бронзата од која е изготвен Григоровиот портрет била добиена со претопување на црковно своно најдено во езерото, од другата страна на ридот, веднаш спроти стрмните карпи откај што, на секое зајдисонце, пука розов поглед кон Радожда. Во доверба тогаш ми кажа дека сериозно ја истражува таа *џаџка* (тој, како искусен новинар, секогаш така ги нарекуваше непроверените искази, веројатно потпирајќи се на синтагмата *новинарска џаџка*) но, и покрај големата желба и вложениот напор, не успеал да дојде до сигурен податок за да се открие вистината за *наменски* степената камбана.

Изутрина кога се разбудив, виделото на денот пак ме пречека со тегобно чувство дека во мене се таи некаква болештина. Не, не сум хипохондрик, барем никој гласно не ми го рекол тоа, ниту како шега ниту како сериозна опомена. Никогаш досега не ме нападнала помисла дека може да имам сериозна болест како притаен страв кој веројатно произлегува од фактот дека јас сум последна машка глава од нашата семејна лоза и дека токму со мене, од фиданката што јас ја претставувам, нашето стебло ќе почне да се суши. Уја! Не! Не сакам сега да мислам на такви нешта!

Возот тргна од станицата во Скопје Север, точно во предвиденото време оставајќи го зад себе пискавиот женски глас од станичниот разглас кој на неколку јазици (албански, англиски и македонски, на кои, поради честото повторување, воопшто не можеше да им се утврди редоследот) небаре се

стихови ја рецитираше насоката по која ќе патува, редејќи ги попатните станици сè до крајната цел – албанското приста- ниште Драч. Ми направи впечаток тоа што на средината од сите вагони имаше дисплеи со натпис *Durres exprès* чиешто букви со игрива графика ја менуваа големината и бојата. От- како влегов во *мојои* вагон и за миг застанав пред прозоре- цот којзнае зошто првата помисла што ми прелета низ главата беше дека освен мене нема други патници. Таквото чувство веројатно го потсили празниот ходник во вагонот, иако на пе- ронот, како вознемирени мравки, во различни правци и на- таму забрзано се војваа неколкумина безлични патници кои, вртејќи ги плеките откај што дуваше, неуспешно се бранеа од ветрот стегајќи различен багаж во рацете. Откај белоглавата планина, северозападно од градот, со прекини, се затрчуваше ладникав ветар како последна предупреда дека на синцирот од топли денови веќе му се гледа крајот, односно дека му се бројат последните алки. Кога, најпосле, тргна возот, седнав до прозорец и небаре за поздрав, со поглед прелетав преку *мојата* населба, лежерно навалена на осојната падина од Зај- чев Рид. Скалесто наредените згради, ниедна повисока од че- тири ката, заедно со соседната населба Момин Поток, вака оддалеку погледнати, уште и во движење, формираа облик кој неодоливо потсетуваше на невешт цртеж на амеба. Веднаш замижав и се навалив на седиштето.

Не се сеќавам кога и како сум задремал, ниту колку време сум спиеал, со навалена глава кон десното рамо, кон прозоре- цот. Се разбудив откако возот излезе од тунелот кај Турје; по толку многу патувања на оваа релација веднаш знаев до каде сум стигнал. Нагло се смени бучавиот звук што наликуваше на продолжен истрел од огнено оружје во конусна цевка, веднаш потоа претворајќи се во тивка, одвај чујна звучна придруж- ба на рамномерното движење на возот. На чувството дека се вратив во реалноста му недостигаше податок од каде, поточно од каков сон сум се вратил. Зад мене остана само темен прос-

7.

Како приближуваше викендот во кој требаше да се случи доаѓањето на Каја кај мене дома, така сè повеќе размислував за Виделина. Убеден сум дека за тоа најмногу придонесе Веда со нејзиното предупредување да внимавам затоа што Каја била разведена! Хм! Синтагматската врска *случи доаѓањето*, во вака составената реченица во мојата глава, ми се гледа сосема несоодветна. Најдобро е да се замени со глаголот *дојде* и исказот да биде и постегнат и поефектен: „...викендот во кој треба да дојде Каја...“ Ако нешто ме откаже од обид за пишување проза, тогаш тоа нема да биде мојата колебливост, туку немањето писателски стил. Којзнае, можеби подобро ќе се снајдам кога ќе седнам да пишувам одошто тоа го правам со сегашните, само во главата, замислени реченични склопови.

Оддалеку, можеби дури откај новиот парк, пред да заспијам, додека неколкупати се превртував во постелата барајќи ја вистинската поза што ќе ми го релаксира телото, повремено слушав како, во еднакви интервали, надоаѓа морничав крик на некоја ноќна птица. Залудно вечерта повеќе од еден час потрошив седејќи пред компјутерот во обид да чепнам нешто од работата за редактирање и лекторирање текстови добиени од издавачот *Ab ovo* со кои веќе стана преполно сандачето за електронска пошта. Ниту еден од текстовите што ги отворив не ми запна за око да почнам да го работам. Решив сè да оставам и да си легнам. Изумив дури и дека не вечерав. Подоцна, откако одвај подзаспав, птицата од паркот како да

прелета наваму, накај Зајчев Рид, како да се пресели во мојот сè уште кревок сон. Сосе истиот морничав крик како да дојде. Истата птица, во еднакви интервали, продолжи да се огласува. Сознанието дека се случува тоа ме поврати накај јавето, ме расони, сосема ме разбуди. Отсекогаш сум верувал дека гласовите и сликите не се заробени на еден простор и во едно време, туку дека имаат неограничена моќ да се преместуваат, да ги менуваат и локацијата и времето во кое се јавуваат. Што бара инаку крикот на птицата од паркот да се премести во мојот сон? Или, каде престојува бојата на гласот, свежината на исказот, дури и сликата на говорителот кого одамна го нема на овој свет, сеедно дали е тоа Виделина, Григор, Депа или Киме, воопшто непроменети пак да се појават, на пример, во виртуелните разговори што ги водам со нив во себе. Кога и со лик се појавуваат и со глас се јавуваат! Кој сака нека си мисли по негово, ама јас не се стеснувам да кажам дека верувам во своевидно продолжување на животот и по настапувањето на физичката смрт. Сум му *кажал* и на Григора дека верувам во задгробен живот! Ете, на пример, му велам: „За твојот задгробен живот, Григоре, заслужен сум и јас, Кузман Конев! Преку живеаните спомени од мене за твојот живот ти продолжуваш и натаму да живееш. Затоа еден ден ќе седнам и ќе напишам роман за тебе. И сè додека јас, како наратор, продолжувам да раскажувам за настани од твојот живот и ти продолжуваш да живееш“. Во различни варијанти на истата тема *разговарам* и со другите мои драги личности кои веќе ги нема покрај мене. На Виделина најчесто ѝ зборувам за нашите патувања, за посетите на балканските и на европските метрополи, таа поради музичките настани што се случуваа таму, а јас, особено на Балканот, да се потсетувам на некогашните Григорови патешествија. Така, во Тирана, кога Виделина беше во посета на албанската државна филхармонија, јас талкав низ градот и се прашував како ли се чувствувал Григор, дојден тука како осумнаесетгодишен и тоа со болна нога, и останал цела годи-

на да биде учител. Во Атина речиси целосно заборавив дека сум заедно со Виделина; додека таа со непотребно долготрајни разговори во неколку наврати се среќаваше со членовите на музичката група „Таласаки“, за да ги убеди да настапат на Охридско лето, јас цело време не излегов од *филмој* во мојата глава со сцени само од овенчувањето на авторот на победничката поема *Армаџолос*! И не само што на тоа виртуелно платно го *гледав* Григора, туку, во сиот занес, во некои секвенции се видов и себеси! Слични нешта ми се повторуваа и во Софија, потоа во Истанбул, во Солун.... Страв ми е да побарам некако *сѝручно* објаснување за ваквите состојби на духот. Можеби се работи за потајна потреба, за скриен внатрешен порив за оставање траен белег со поткрепа на значајна личност. Како што во мојов случај е Григор! Некаде бев прочитал дека нараторите во прво лице никогаш не умираат, а заедно со нив живеат и личностите за кои раскажуваат. Верувам дека е така. Како што верувам дека и историјата не постои само за да го зачува минатото, туку на значајните личности и настани да им овозможи да се *преселат* во иднината.

Тоа што овој пат потсетот за доаѓањето на Каја го потсили навраќањето на спомените за Виделина сигурно дека има и друго, инакво значење. Се опирав да не им отворам пат на обидите за разглубување на суштината на тоа *значење* затоа што добро знаев дека тој пат ќе ме одведе до потребата од дефинирање на чувствата сместени во фајлот *соблазниџелни мечџи*. Сè додека е затворен тој фајл, спокојно можам да им се навраќам на спомените на мојата харфистка.

Всушност, јас никогаш не сум престанал да мислам на Виделина. Разликата е само во интензитетот, односно во помалото или поголемото нејзино присуство во моите мисли. Дури и слушањето музика, се разбира таа во која единствен или водечки инструмент е харфа, претставува директна врска со неа. И не, не сум само обичен слушател кој притоа носталгично копнее по својата сакана харфистка! Иако секогаш ќе сметам

дека, за жал, прекратко време поминав заедно со Виделина, нејзина заслуга е тоа што со прилично голема прецизност умеам зад нотните записи да ги распознам ракописите на познатите композитори на музика за харфа какви што се, на пример, Хаселманс, Глиер, Болдије, Рајнике.. Единствено не се впуштам во погаѓање на имињата на познатите изведувачи на харфа иако понекогаш помислувам дека можам да направам разлика меѓу Никанор Цабалета, Изабел Морети, Едмар Кас-танеда... Уја! Сепак, тоа е навлегување во *свейќаиџа* музичка територија која ѝ припаѓа на мојата харфистка, а јас се трудам тоа така да остане и натаму!

Најтешко ми беше по неколку седмици, можеби и по цел месец откако се случи трагичниот настан во кој Виделина го загуби животот. Тогаш сфатив дека вистинското чувство на загуба по смртта на драг човек, особено на жена која искрено ја сакаш, не е мигот кога ќе слушнеш дека се случил тој непосакуван настан, ниту кога ќе ти соопштат кога, каде, па дури и како се случило тоа, туку оној момент кога ќе почувствуваш дека таа личност умрела во твоето срце, отворајќи таму голема, ненадоместлива празнина. Со такво нешто се соочив приближно неполн месец по немилиот настан. Имав животен опит што значи загуба на близок човек. Не, не мислам на моите родители. Тоа чувство уште од времето на моите рани детски години остана недефинирано, некако закржлавено, со големи празнини; како дебела книга на која ѝ недостигаат многу страници и тоа токму тие што се неопходни за да се разбере суштината на приказната. Мислам на мојот драг дедо Киме и неговото заминување во Пичипој. Се разбира дека ме разлиша неговата загуба, но останав на нозе. Со мојата харфистка беше поинаку. Долго време не можев да се помирам со сознанието дека повеќе ја нема, дека засекогаш е *заминаџа*. Посебно ми се виде неверојатно долг патот кој го измина телото на Виделина од местото на нејзиното усмртување до ископаната дупка во земјата во која беше спуштен ковчегот на охридски-

те гробишта. Извесен период откако се случи сообраќајката, на секој звук на чекори што ќе ги слушнев пред влезната врата од станот помислував дека е таа, дека се враќа дома. Ноќе во сонот, кога се превртував во постелата, ја подавав раката за да проверам дали е таа до мене и се чудево зошто чаршафот од нејзината страна е студен. Во миговите кога потсетот за неа и копнежот по неа жестоко ќе удреа во мене, пуштав гласна музика со некоја од нејзините нумери и, иако сам дома, наглас зборував; разговарав со Виделина, со себеси, со мојот господин со железносива коса, понекогаш и со Григора, а во последно време дури и со Депа! Да, и со Депа Каваева разговарав и ѝ кажувам дека на купот од сите неостварени желби и многуте неволи што ја стрефиле во животот, иако дури по два века, може да се придодаде и нереализираната идеја, Виделина да компонира музика за опера, а јас да напишам либрето со наслов *Депа!*

„Освен што бил опседнат со сердари, капидани, геги и скендербези, имал ли воопшто време тој *иџвој* Григор да сака, вистински да сака и како маж, љубовник и сопруг да му се посвети на животот?“ ме изненади еднаш Виделина, не толку со прашањето колку со можноста тоа да се однесува и на мене. Поради моето нагласено интересирање за Григора, на моменти по малку и стравував дека можеби запоставувам некои мои обврски и изневерувам одредени нејзини очекувања, па заслужувам да бидам прекорен од неа. Затоа помислував дека таквите нејзини забелешки, на индиректен начин, и мене ми се упатени. Во тие мигови, и тоа во албанската верзија, се потсетив на поговорот *Kush e ka mizën nën kapele, atij i djeg*¹⁸ што често ја кажувавше дедо Киме. Без вистинска причина, се разбира. Ваквиот нејзин интерес за Григора, уследи многу подоцна откако таа ми кажа дека има *луда* идеја, да токму тој збор го употреби – луда, да компонира музика за опера, а

¹⁸ Кој си ја има мувата на капата, си ја ишка.

8.

Во првата порака што ја добив од Каја на мобилниот, ме праша кога ми одговара да намине кај мене, а веќе во следната реченица самата најави дека за неа најдобро време е во одинаесет. Интересно: и прашува и предлага! Пораката ја добив неколку минути пред девет часот, недела наутро, мора да признам невообичаено време за договарање средба, особено меѓу двајца кои дали дотогаш се сретнале два-трипати, не сметајќи ги притоа, секако, среќавањата со *службен* повод, какви што беа тие во *нејзиниот* Институт. Првпат таму отидов минатата пролет откако во Универзитетската библиотека, тарашкајќи по сигнатурите случајно да не најдам нешто, не ново, туку дотогаш можеби не сакајќи превидено во врска со Депа Каваева, една библиотекарка, инаку бивша колешка со која сме биле во иста група додека студиравме, ме упати во Институтот за балкански книжевности. „За сè што се интересираш, а се однесува на деветнаесетти век, оди во Институтот и побарај ја Каја Туманова!“ , ми рече бившата колешка на чие име, и покрај сите напрегања, не се сетив, а не се осмелив тоа да го признам и да ја прашам. Ја прочитав уште еднаш интересната порака на Каја во која истовремено прашува и предлага термин за средба, и додека размислував како да составам краток и јасен одговор, пристигна уште една нејзина порака. „Напиши ми ја твојата домашна адреса. Ќе дојдам *директно* со такси. Не треба да се мачиш да ме чекаш“ .

Значи, храбра, иницијативна и решителна да се соочи со

сите предизвици кои млада, убава и *сама* жена може да ја очекуваат при една најавена *домашна* посета кај, исто така, *сам* маж, односно кај мене и затоа ќе се воздржам да ги приведам истите придавки (храбар, иницијативен и решителен), од проста причина што не мислам дека ми прилегаат. Во исто време, пак, придавката *сама/сам* во ваква реченица добива многу подобро, да не речам вистинско значење, одошто нејзината најчесто употребувана замена *слободна/слободен* која, во истиот контекст, ја сметам дури и несоодветна. И тој што е сам не е секогаш слободен, но и тој што е со некого може да се чувствува осамен, понекогаш и многу осамен! Во вкупно петте реченици од двете одделни пораки, меѓу редови, исто така, *ипрочиӣав* дека Каја доаѓа претпладне за да има на располагање што поголем дел од денот, дека не доаѓа со своја кола случајно да не ја види некој и најважното: да ја чекам дома, за да не знае никој каде е! Знам дека имам особина понекогаш да прочитам текст така како што јас посакувам да е напишан и затоа не ме засегна многу тоа што го видов меѓу редови.

Уја! Јас сум сè уште во пижами, а остануваат помалку од два часа до нејзиното доаѓање. Прво и најважно за мене е сега да се *ипрограмирам* обратно од изминативе два-три дена: воопшто да не помислам на Виделина! Невозможна мисија. Дома сум, по ѓаволите. На каде и да се завртам има некој предмет, нешто нејзино кое автоматски ги вклучува вибрациите што го емитуваат потсетот по неа. Дури и харфата, иако е спакувана и сместена зад параван во собата за вежбање, може *сама* да се огласи како музичка придружба на мојот сопнат крик кој се заканува како патетичното крешендо да избие однатре, од мене. Стоп! Мора да бидам практичен: да се облечам, да појадувам, набрзина да потсредам низ станот и, секако, да го извадам стариот куфер, книжното наследство од дедо ми, бидејќи Каја, всушност, доаѓа да ги види Григоровите книги и да разговараме за Депа. Добро е што завчера ги забришав, ги

ДОДАТОК НА РОМАНОТ

2 E T A

(поема)

01.

Кај „Свети Горѝ“, во стирцико ѝладне
поф црковен лад и сенки бледи
сам, квечерум, ѝред тракоѝ да ѝадне
видов ѝлѝтка цѝтѝе ѝтѝо те следи.

Поделен стирарец во занес фатѝен
со двостѝрцна ѝцсла слово ѝлѝте
јас, ѝак, слухаен минувач, ѝаѝте
од здор до здор сѝ зайѝнав, ѝтѝе!

I

1.

На ѝирна лака, до Зрипоѝ бѝен
воднаѝ поф Стирцѝа, оро се вие
и ѝв лесен надалеку чѝен
кон недо лѝта, поф земја бие!

Празник е ѝолем, родоѝ се слави
ко дрѝѝ и ѝлева сѝтѝе се здрани
со ведар дух и кренаѝѝ ѝлави
ѝлеј: цѝтѝе ѝдаѝ од сѝтѝе стирани!

Стиро и младо во нова рѝда
часкуѝ се здра; кон ѝиринка дрза
во ѝенко ѝлаѝѝно и клаѝѝна ѝрѝда
со сѝѝен вез и оѝчаник врзан.

Тарѓата тишишти, дучало ети
звукот лети од заштитата стирна
тајанот тајни, душа да лети
и ѕвезди постојат доколку ќе ѕнаат!

Бескрајно око окошто галка
русалки стирани, сал тишти илети
мислата сама далеку талка
извищен галед, под облак лети!

Лети е чело, в чекор ја следат
со глас на славеј од рајот враќаат
стирцикити томи кружно се редат
од рано цитро до залез златен.

Со става стирани, поглед во веда
стирцикити ледат, земја се тиесе
дур' под око кон Велица гледа
сити ти илени со чекор лесен.

Мерка и варди да не е знајно
ошти цителот здив и зема
секојгити кога то гледа тајно
- од таков чекор враќање нема!

Кај вујковциите првгити то виде
(на исти враќа дојдени двата!)
Кој знае што дојрва ќе биде,
ќе им се вкрстат ли двата пата?

МИЛОВАН СТЕФАНОВСКИ
(био-библиографска белешка)

Милован Стефановски (1952) е поет, раскажувач, преведувач. Дипломирал југословенска книжевност со македонски јазик на Филолошкиот факултет во Скопје во 1975 година. Живее во Скопје.

Во периодот од 1987 до 1991 година, најпрвин во Романија (Крајова), а потоа во Турција (Истанбул), бил лектор по македонски јазик на тамошните универзитети.

Автор е на седумнаесет објавени книги.

Поезија: *Сид ѓред бескрајојѝ* (1978); *Вардач крај Вардар* (1984); *Привремен расјоред* (1991); *Пред нишанојѝ на зборојѝ*, избор (1997); *Лејѝојѝ на мийскајѝа ѝѝиѝца* (2000); *Горно Соње* (2006); *Високо вода*, избор (2008), објавен и на англиски јазик (*High water*, 2011); *Венчавање со бескрајојѝ*, тријазичен избор – англиски, италијански, германски (2010); *Адам од Говрлево*, поема (2011).

Проза: *И ѝаѓањето е лејѝ*, роман (1994); *Појѝонски скали*, раскази (2000); *Изѓубен жеѓол*, роман (2003), објавен и на бугарски и на албански јазик; *Со џоло око*, новинарски есеи (2003); *Сѝража*, роман (2010); *Скали за качување*, раскази (2011); *Ѓаволско море*, раскази (2012); *Рајави сѝихови*, роман (2016).

Препеви: *Без дом, без ѓроб*, избор поезија од Рајко Ѓуриќ (1986); *Сѝрансѝвувањата на Чајло Хароло* (прво пеење) од Џ. Г. Бајрон (2013); *Песна за Нибелунзѝе*, германски средновековен еп (2015).

Во еден мандат (1998-2000) бил претседател на Друштвото на писателите на Македонија. Член е на Сојузот на книжевните преведувачи на Македонија.

Добитник е на највисокото книжевно признание за поезија, наградата „Браќа Миладиновци“ на Струшките вечери на поезијата во 1978 година за стихозбирката *Сид ѝред бескрајојѝ*. Во 2003 година за романот *Изгубен жеѓол* ја добива наградата „Роман на годината“ што ја доделуваше редакцијата на „Утрински весник“. За поемата *Адам од Говрлево* во 2010 година ја добива наградата „Григор Прличев“.

ул. Козле бр. 93 лок. 5
1000 Скопје
02/3246-292
office@adverbum.com.mk
www.adverbum.com.mk

Технички уредник	м-р Зоран Ефремов
Лектура	Климентина Кеџ
Печат	Печатница Европа 92, Кочани
Објавено	Скопје, 2018

Изданието финансиски е помогнато од Министерството за култура на Република Македонија

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.3-31

СТЕФАНОВСКИ, Милован

Депа : (историско-футуристички роман со додаток) / Милован
Стефановски. - Скопје : Ад Вербум, 2018. - 235 стр. ; 20 см

ISBN 978-608-4759-83-6

COBISS.MK-ID 104867850